

С Т А Н О В И Щ Е

на Оперативното бюро на Синдикат "Подкрепа - БАН"
по някои проблеми на БАН
(изказване пред съвранието в Големия салон на БАН на 20.02.91)

Днес БАН е доведена до задънена улица. Това е резултат на недалновидната и безотговорна научна и кадрова политика, провеждана десетилетия наред. Със своята лишена от логика хипертрофирана структура Академията е неприемлива, а следователно и незащитима както пред овществото, ВНС и МС, така и пред международните институции, като напр. Международния валутен фонд. В настоящия си вид тя е проблем не само за разорения ни бюджет, но и за самата българска наука, поради ниския коефициент на полезно действие, с който работи.

БАН се нуждае от радикално преосмисляне на научните ценности и свързаните с тях научни направления. В крайна сметка, това трябва да доведе до дълбоки структурни промени. Като начало е необходимо да бъдат извадени от бюджетна издръжка всички несвойствени за една академия институти и подразделения, така че в нея да останат само такива, в които са застъпени фундаменталните, естествени и хуманитарни науки. Специално внимание заслужават идеологизирани институти. Те нанесоха огромна вреда на нашето икономическо и духовно развитие и в никакъв случай не бива да се допуска мимикрирането им под защитата на нови благовидни наименования. В БАН категорично няма място за партийни кадри от АОНСУ и други подобни учреждения.

Промените ще представляват един отговорен, труден и продължителен процес, който трябва да започне без всякакво отлагане.

Представител на Синдикат "Подкрепа - БАН", заедно с представители на КТ "Подкрепа" в Националната комисия за съгласуване на интересите се борят за запазване на гласувания от ВНС бюджет на Академията. Трябва да се има пред вид, че единствения представител от средите на Академията, който има официален статут на страна в преговорите с Правителството е Синдикат "Подкрепа - БАН" чрез КТ "Подкрепа". Ние се надяваме, че ще успеем да защитим бюджета на БАН, но с това няма да бъдат решени нейните проблеми. Бюджетът само ще даде възможност за краткия период, който остава до края на годината да се работи върху решаването им. И ако тази възможност се пропилее и след една година БАН застане пак пред нацията и Парламента в същия си неугледен вид с искане за финансиране, това ще бъде нейната последна лебедова песен. Защото възможностите са само две: или Академията сама ще заеме с решаването на своите проблеми, или това ще сторят други вместо нея. Втората възможност би означавала, че тя е изпаднала в положение на банкрутирало предприятие.

Това в никакъв случай не бива да се допуска. В БАН е съсредоточен най-високо квалифицираният научен потенциал на страната. Той е неограничено национално богатство, което не само че трябва да бъде съхранено, но и трябва да получи възможност да премине от състояние на вегетиране, в което се намира сега, към ефективна творческа реализация.

Застъпвайки тезата, че Академията сама трябва да решава своите проблеми, ние се изправяме пред въпроса: кои конкретно сили в нея ще направят това? Или с други думи - в състояние ли е сегашното ръководство да се справи с тази задача. Нашето мнение е: категорично не. В негова подкрепа могат да се изтъкнат поне два аргумента. Първият е, че е крайно време БАН да престане да бъде един величина, архаична подведомствена структура на вившето Политбюро, което се разпореждаше неограничено с нейните съдбини и в частност, от което е поставен персонално всеки един от

КОМИТЕТ ЗА ДЪРЖАВЕН И НАРОДЕН КОНТРОЛ ПРИ БАН

София — Ц
ул. „7 ноември“ № 1
тел. 87-77-36
тел. 8-41-41 вѣтр. 324, 325

София, №...../19.....г.

*Бел. НФТИНИ: Оригиналът на Становището е отпечатан върху
бланка на Комитета за държавен народен контрол при БАН*

настоящите ѝ ръководители. Вторият аргумент е, че не може нейното спасение да се възложи на екипа, който най-мекко казано, чрез неумелото си ръководство е съдействувал за довеждането ѝ до настоящото ѝ окаяно състояние.

Но промените в Академията трябва да доведат не само до освобождаването ѝ от пипалата на партийния октопод. Те трябва да я освободят и от хватката на специалните служби. Това може и трябва да започне с някои конкретни стъпки, като например: да се даде възможност на всеки служител на БАН, който има поверителни досиета, да се запознае с тях, независимо от това, от кого и кога те са създавани и къде се съхраняват в настоящия момент; да се обявят имената на щатните и нещатни сътрудници (т.нар. информатори) на специалните служби на МВР (бившия VI отдел и др. под.) от институтите и Централното управление.

По-общо, ние поставяме въпроса за отговорността и вината както на БКП/БСП, така и персонална не само за състоянието, до което е доведена Академията, но и за осакатените по политически причини съдби на нейни сътрудници. Тази престъпна кадрова политика се провеждаше от конкретни служители на специалните служби, на партийните и административни органи. Техните жертви и не само те, а и всеки честен българин искат да знаят имената им и делата им.

И накрая, ние считаме, че с тази многолика, отговорна и трудна задача най-добре може да се справи научният колектив на Академията, който чрез една демократична система на управление трябва да има възможност да определи нейното настояще и бъдеще.

Завършвайки, искам да декларирам, че "Подкрепа" е организация, която не моли. Тя действа демократично, но безкомпромисно.